

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)
Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)
Band: 27 (1940)

Artikel: Nossa patria e sia missiun
Autor: Etter, Filip
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-882114>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 25.05.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Nossa patria e sia missiun

Da cuss. federal Filip Etter

Romontsch da ***

Nossa tiara ha mo paucas portas che meinan dal plaun terren en siu intern. Dapertut meinan schiglioc las entradas ed extradas della Svizzeria sur montognas. Davart meridionala ed orientala sur las alps, da vart septentrionala ed occidentalala sur igl Jura. En quei rom formescha nossa tiara in' unitad naturala e ses confins ein buca mess da mauns humans. Il Creatur divin ha sez scaffiu l' unitad de nossa tiara e fortificau ella cun fermes rempars de granit e dir crap de caltschina, sinaquei ch' ella seigi en medem temps sezza ina fortezia, gronda e ferma, sco mo il Segner ha saviu construir ina tala, denton era gest aschi gronda sco ella ei necessaria per defender sin quels rempars fortificai d' ina pintga tiara ina gronda missiun spirtala.

La forza de nossa missiun ei gie buca contenida en pussonza exteriura. Il misteri de nossa missiun e clamada nazionala semanifestescha el defender ina gronda idea immortala, ch' ha survegniu carn e saung en nossa Confederaziun; Uniun, intermediaziun e vicendeivla fructificaziun de quellas culturas, sillas qualas la grondezia historica e spirtala digl Occident se basa!

La Svizzeria ei la tiara dils pass e dellas fontaunas. Ils cuolms zeivran e separan. Ils pass procureschan cuminonza ed uniun. Las fontaunas fructificheschan. Nus havein la missiun de far guardia sils pass e sper las fontau-

nas el centrum digl Occident. Las montognas che separan ils pievels dell'Europa, ils pass ch'uneschan quels pievels, las fontaunas dils flums che fructificheschan la veta economica e spirtala dell'Europa, duein esser libers, duein esser confidai ad in pievel liber. Nus havein la missiun de defender per tuts ed encunter tuts ils pass e las fontaunas, sinaquei che tuts hagian la segirtad che quels pass e quellas fontaunas sesanflien en mauns fideivels, segirs ed independents. Perquei ha il Creatur confidau la protecziun dils pass e dellas fontaunas ad in pievel cun ferma tradiziun guerrila el saung, han gie ses fepls d'in temps battiu sco selvadis per la libertad della tiara alpina e pli tard conquistau nova honor e gloria alla bandiera svizzera sin tuts ils camps dell'Europa. Tona-ton eis el in pievel che disciplinescha dapi tschentanners siu vegl spért guerril cun ina decidida premura per la pasch. Sias armas spirtalas e militaras surveschan sulettamein alla mira de defender quella fortezia che circumdat sc'ina tschenta ils pass e las fontaunas. In pievel senz' autras ambiziuns che quella d'ademplir liber- ed honorificamein la missiun surdada ad el dal Scaffider e dall' historia.

Il pievel, alla protecziun dil qual ils pass communiconts e las fontaunas fructificontas ein confidai, sto saver disponer en sesez dellas forzas communicontas e fructificontas. Perquei han pievels de divers lungatgs colonisau nossas valladas alpinas e las contradas denter las alps ed igl Jura. Els ein setratgs neutier da tuttas varts, suandont encunter lur fontaunas il vau dils flums. Pievels de lungatg roman ed aleman han encuretge en nossa tiara enteifer ils

confins, tratgs dalla Providentscha, plaz per communabel viver, sco Dieus ha giu destinau per els, per ch' els sappien cheu s' unir en ina cuminonza, segidont vicendeivlamein.

Condiziun per tala cuminonza ei denton, ch' ils pievels che s' uneschan conservien lur fisionomia e character e perdien buca lur individualitad cun s' assimilar culla cuminonza. Per quei motiv ein quels singuls pievels buca sefuzionai en ina cuminonza politica nivellonta; els ein biarons s' uni en ina confederaziun, ina cuminonza federativa, ella quala mintga commember, mintgina de nossas pintgas republicas ha saviu consalvar sia autonomia. Nossa tiara ei ina confederaziun perquei ch' ils vegls Confederai ed era la nova Confederaziun ch' ei suandada allas veglias Ligias, han sigilau lur allianza cun in engirament, pia in act sacral en num dil Tutpussent Diu e quei che Dieus ligia, duei ed astga il carstgaun buca sliogar. Nies stadi ei naschius ord l' idea della confederaziun, ferma avunda per unir duront ils tschentanners en libertad elements tuttavia buca tut semiglions ni homogens. La construcziun federativa de nies stadi svizzer ei aschia ina garanzia ch' in pievel, che plaida quater lungatgs sappi era viver ensemen en pacifica cuminonza e buna entelgientscha. — La confederaziun ei vegnida messa sill' emprova da bein enqual crisa, bein enqual combat intern. Uiaras de cardientscha han smanatschau de scarpar in ord gl' auter nossa tiara. In combat de lungatg denton ha nossa historia aunc mai giu de registrar!

Il Rütli, nua che l' idea federativa svizzera ha comprovau per l' emprema gada sia forza creativa, ei situaus denter lag e monto-

gna. La montogna porta ils pass sin sia schuiala, las auas dils lags partureschan las fontaunas. Sin quella moda coopereschon las forzas de nossa tiara, s' unend e sefructificond. A Morgarten, denter lag e montogna, ei la nova Ligia della libertad vegnida sigilada cul saung de nos babuns, sigilada encunter ina smise-reivla surpussonza che smanatschava de stinschentar gia el lamezi l'idea della Confederaziun. L'idea ei denton stada pli ferma che la forza brutala, il genius pli vigurus e victorius che la pussonza, pertgei l'idea della libertad ha schendrau curascha!

La curascha ei il misteri della libertad, di Pericles. Nus havein ina missiun che mo in pievel **liber** sa ademplier. Perquei stuein nus esser libers! Sch' il misteri della libertad schai ella curascha, lu savein nus era la via che nus havein ded ir. André Suarès numna la curascha la vertid dellas vertids.

«Nua ch'igl ei curascha, dat ei negina fleivlezia. Ella curascha seconfruntan l'idea, il sentiment e l'ovra, che s'uneschan, operschon e survegnen vigur. La curascha ei la ragisch de tutta grondezia!»

Vulein nus restar libers, stuein nus esser in pievel curaschus. Esser pronts de murir per la patria ei denton buca sufficient. Nus stuein era haver la curascha de viver per la patria. Nus stuein haver la curascha della responsabladad e d'esser pronts per tut sacrifici. Il sentiment de responsabladad ei il sal, la sacrificontadad il fiug della democrazia svizzera. Ni il sal ni il fiug astgan perder lur forza, sche nus vulein mantener en possa nossa democrazia.

Il fundatur della Confederaziun svizzer ein stai pertscharts de puder mantener libras lur tiaras mo sch'els cultiveschien e mantegnien en disciplina de fier lur forzas internas. Perquei han els buca capiu la democrazia en senn negativ sco totalitad dils dretgs dil vischin visavi al stadi, anzi en senn positiv sco la totalitad dellas **obligaziuns** e **responsabladads** digl um liber visavi al stadi. De quella concepziun della democrazia el ver e pli vegl senn svizzer stuein nus seregurdar e leventar el tier nova vigur. Sco umens libers essen nus responsabels per nossa patria e sia missiun, responsabels per la tiara e sia libertad visavi a tuts quels ch' ein stai avon nus ed han relaschau a nus quella mervigliusa tiara en libertad. Responsabels visavi als vegnentsuenter ed als quals nus essen obligai de schar anavos nossa patria en medema libertad. Pér il sentiment de tala sontga responsabladad che sto animar um per um dat a nossa democrazia siu ver senn, sia grondezia e noblezia. Esser ferm pertscharts de nossa responsabladad sto dar la tempra directiva a tut nies far e demanar. Fuss quei ozildi veramein il cass, vegness bein enqual plaid nunponderau, malvugliu e destructiv buca sur ils dents ni ord la plema. Ina democrazia che va per la tiara entuorn mo laghiada de semnar malcontentientscha e disfidonza en sia snueivla vanadad, sefutront senza de tutta responsabladad, ina iaulsa democrazia ch' enquera de pereclitar ni disfar las pli fermas petgas de nies liber stadi: la curascha e sacrificontadad, stuess serar la bucca.

Sacrificontadad! Il stadi, nossa patria, sto puspei daventar il scopo de nos sacrificis, buc il sacrifici de nos scopos! Tgei nezegian tuts vivas silla patria en temps d'entusiasmus patriotic e d'engirar ad ella fideivladad entochen la mort, sch'ins fa en medem temps pretensiuns visavi ad ella, dellas qualas empau ponderaziun sto cuninagada perschuer ch'ellas selain buca ademplir? Tgei nezegian bials plaid sillas levzas, sch' il fiug de vera sacrificontadad per la patria vegn stinschentaus el cor dad in patertgar stravagant materialistic? Il dretg spért de defensiun sto semanifestar el dretg spért de sacrificontadad e buca mo el mument dil prighel, anzi el luvrar e barhar de mintgadi. La sacrificontadad unescha il pievel. Disgir ella sacrificontadad ei la ragisch della scuidonza e cunquei de tutta disuniun. Sche nus vulein cun success prestar l'emproma el prighel, stuein nus entschallir nossa voluntad el fiug perseveront de sacrificonta attaschadadad per la patria. Mo in pievel ch' ha la curascha de **viver** per la patria, vegn ell' emproma a sentir en sesez la forza de **murir** per ella. En quella forza de dar la veta per la patria, sia missiun e sia libertad, secomplenescha la sublima grondezia d' in pievel veramein liber. En quella curascha per l' extrema sacrificontadad serealisescha il misteri della vera libertad e sia noblezia.

La viaspra defenda sia regina cun schar dar igl uegl afuns ella carn digl attaccader. Perda ella igl uegl, perda ella senza la veta, mo siu pievel viva vinavon, havend spindrau sia veta cun unfrir siu uegl. Sin quella moda vegn era in pievel ch' ei decidius e pronts de

defender sia libertad cul sacrifici de sia veta,
mai ad ir sutsura, anzi adina a levar si, cun-
zun lu, cura che quei pievel defenda cun sia
libertad ina gronda idea immortala sco ella ei
serealisada en nosa Confederaziun svizzera.

*

*

*

Amiez las montognas tschentada, la Rezia,
Ell' ha sco da vegl aunc adina ses duns.
Els biars tschentaners han ses fepls cun
fermezia
La jerta salvau de lur nobels babuns.

O aulza l' egliada ensi e pren mira,
Tgei patria stupenta ti numnas la tia!
Sin pezzas ruaussa in tschiel de legria,
Giu dallas montognas cun alv' emburniala
Uauls ramuronts sin lur tur e turniala
Sederschan spimond giu per spundas fluridas
E bognan il prau cun las auas sbattidas.

Florin Camathias, Ils Retoromans.